

श्रीमन् निगमान्त महादेशिकैः अनुग्रहीतं

॥ कुमार लोकाचार्य पञ्चाशत् ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्य कवितार्किक केसरी।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्ताम् सदा हृदि ॥

कावेरि पुलिनान्तराळ लहरी कल्लोल मालालसत्

पर्यञ्कीकृत पन्नगेश्वरतनौ निद्रानिबद्धादरं।

कस्तूरी तिलकाञ्चितं कमलजेनाराधितं श्रीसखं

वस्तु स्वीकृत कौस्तुभं दिशतु न स्वस्ति प्रशस्तं स्वतः ॥

1

नतलोकपालनधिया मरुद्वृधा

पुळिनं जगाम नळिनं विहाय या।

मयि सा तरङ्गयतु रङ्गिणः प्रिया

करुणा तरङ्ग विततीरपाङ्गजाः ॥

2

यत्पाणिपद्मधृत काञ्चन वेत्रवल्ली

स्पन्दस् सुरेन्द्रभय भञ्जन लम्पटात्मा।

वैकुण्ठसूरिपरिषत्प्रभुरत्र शर्म

सोऽयं विकासयतु सूत्रवतीपतिर्मे ॥

3

मुहुर्नत्वा मूर्ध्ना विनतविविधापत् प्रशमने

शठारेः पादाब्जे मधुरकविदेवस्य शरणे।

इदं याचे वाचाऽप्यलकवकुळाळी परिगळत्

मधूळीमाधुर्यं मम वचनभङ्गाम् स दिशतु ॥

4

विकासयित्वा निगमान्दभाष्य

सिद्धाञ्जनात् कामपि दीर्घं दृष्टिं।

प्रादर्शयद्यः परमं पुमाम्सं

स पातु मां सम्यमिसार्व भौमः ॥

5

कूरेश गोविन्द पदारविन्द

सेवारसामोदित चिथ्य भूमा।

भट्टार्यवर्योऽपि सुखम् ददातु

ममाद्य वेदान्तिमुनीश्वरेण ॥

6

यज्जिह्वाय विशालरङ्गरसिका वणी प्रवीणाऽनिशं

त्रुत्यन्ती द्रविडार्यसम्स्कृतवपुर्दत्ते कवीनां प्रियं।

लोकार्यः कलिवैरि दासगुरुरित्यन्याभिधानस्स मे

कुर्यादुत्तरवीथि कृष्ण महिताचार्यः कलासम्पदं ॥

7

अतुलः कलिवैरि दासवाणी

मणिवल्ली वलनावलम्ब शाखी।

गुरुरुथरवीथिकानिवासी

मम भद्राणि तनोतु कृष्णनामा ॥

8

वत्सान्ववाय वरणीय पयः पयोधेः

जातोदयौ जगति कौस्तुभ चन्द्रबिम्बौ।

मन्ये जगत्वितत कान्ति कलाविलासौ

लोकार्य सुन्दरवरौ किल कृष्ण हृद्यौ ॥

9

वाणीपुण्यसुधापगां शटजितः स्वैरं विगाह्यादरात्

आनीयामृतमत्र चक्रतुरुभौ पानीयशालात्मकं।

यौ वाग्भूषण देसिकेन्द्रहृदयाभिरव्य प्रबन्धद्वयं

तौ वन्दे भुवनार्य सुन्दरवरौ कृष्णात्मजौ देशिकौ ॥ 10

मधुरिपुमहिलायाः स्फितवीक्षासरोजात्
 मधुरफणितिभृङ्गी निर्गता कासिदेशा।
 भुवनगुरु पदाब्ज ध्वन्द्व निर्यन्मरन्दान्
 अनुदिनमनुभूयाऽनन्द सान्द्रा ममास्तु ॥ 11

मणिप्रवाळाञ्चित सूक्तिसूनैः
 विभूषिताशेष सहस्रशाखं।
 अकल्पयत् कञ्चन कल्पवृक्षं
 कृष्णः क्षितौ लोकगुरुत्तमाख्यं ॥ 12

देवीशु पद्मनिलया दयिता बबूव
 भक्तेशु सोऽपि वगुलङ्क मुनिर्वरेण्य।
 आर्येशु निर्मल गुणस्त्वयमन्तरङ्गः
 रङ्गातिपस्य नृपते जगतार्यनामा ॥ 13

हृदयमुकुर बिम्बं यत् त्वहङ्कारपङ्क
 स्थगित विमलरूपं स्वोक्तिशुद्धाम्बुपूरैः।
 भुवनगुरुवर स्तच्चोधयित्वा जनानां
 चिदचिदधिपतीं त्रीन् दर्शयन् भाति तत्र ॥ 14

जनिजलधिपरीतागार लीनाऽत्मपङ्क्यौ
 त्रिविधविषय तृणाराक्षसीपीडितायै।
 भुवनगुरुवरोऽदात् श्रीमतीं सूक्तिभूषां
 पवनज इव देव्यै पाणिभूषां स्वभर्तुः ॥ 15

- फणितिकिरणजालैर्मानयन् मानसाब्जं
चरनमुषित दोषाऽरूडगाडान्धकारः।
अपर इव वपुष्मानम्शुमाली जनानां
पदमिव भुवनार्यो भासयन् भाति विष्णोः ॥ 16
- अन्तर्विलोचनमनन्ततमोनिगूढं
आलोख्य जन्तु निवहस्य दयार्द्रचेताः।
उन्मीलयन्नुपहितेन रहस्यत्रयार्थं
दीपेन यो जयति लोकगुरुं तमीडे ॥ 17
- बुवनगुरूत्तम चतुररन्ना पुराऽपणिकः
कलिरिपु दासवर्यं कलितामल सूक्तिमणीन्।
गुणपणसन्ग्रहेण निपुणाय ददातिहितान्
अत पुनरेव वृत्तिमुपयान्ति विचित्रमिदं ॥ 18
- दृढमभवदविद्यावल्लरी वासनाऽद्भिः
समयविहितपोषा विस्तृता कर्मवृक्षे।
भुवनगुरुवरोक्तिप्रौडजञ्जामरुद्भिः
सतरुरफृता सा क्षेत्रिणो भग्नमूला ॥ 19
- यतिप्रवर भारतीजलनिधिं प्रपीयामलं
जगत्गुरुवलाहकः पटु ववर्ष भूमौ जलं।
विकासमगमत् परं विनतसस्य पङ्क्तिस्तदा
प्रवाहबहुलाऽभवत् निगममौलिविद्यानदी ॥ 20
- पटुप्रथमदेशिकैर्विरचिताः प्रबन्धाः परे
रहस्यत्रयपदावलीविवरणे प्रत्ताः परं।

- जगद्गुरुमुखोदिताः जगति भान्त्यमी भास्कराः
भवप्रभवसर्वरी विभव मोचनाहस्कराः ॥ 21
- अगम्यमहिमा जनैर्निगममौलिकान्तारभू
विहाररसिको वृक्षक्षितिभृतो वसन् कन्दरे।
विभाति विमतोन्मदद्विरदकुम्भसम्भेदन
क्षमोक्तिनखरो महान् स जगदार्यकण्ठीरवः ॥ 22
- विगतविषयतृष्णः कृष्णपादाश्रयात्मा
द्रमिडनिगमदर्शी देशिकानाम् प्रधानः।
मधुरकविवचोभिः माननीयो ममासौ
शटरिपुरिव लोकाचार्यवर्यो विभाति ॥ 23
- चुलुकितभवसिन्धुं चित्तजक्रोधदैत्य
प्रमथनपटुबुद्धिं श्रीजगत्देसिकेन्द्रं।
दिरविडफणितिक्षं दक्षिणाशानिषण्णं
कलशतनयमन्यं मन्यते मे मनस्त्वां ॥ 24
- श्रीवत्सरूपरुचिरोऽप्यरतिः प्रिया ते
प्रीतिमधुद्विषि भवप्रभवा न भीतिः।
लोकावलीविमललोचनगोचराङ्गः
कृष्णात्मजस्त्वमपरः किमु मन्मथोऽसि ॥ 25
- दृष्ट्वा ते भुवनार्य सुन्दरवपुः केचित् भवाम्भोनिधिं
सन्तीर्णाः श्रवणामृतं तव गुणं श्रुत्वा सकृत् केचन।
अन्ये केऽपि सुधासहोदरगिरः पीत्वाऽभवन्निर्मलाः
तस्मात् संसृतिवर्तनी विशतितलेक्शीणा बभूव क्शणात् ॥ 26

- तव चरणसरोजस्पर्शधन्यस्तु कश्चित्
 फणिपतिपुर बाह्योद्यान सीमानिवासी।
 भुवनगुरुवर श्रीपद्मनाभस्य पादे
 विलयमगमदारान्मानवैर्दृश्यमानः ॥ 27
- सञ्जीवनी चरणरेणुकणावली ते
 संसारतक्षक मुखक्षत मुग्धजन्तोः।
 लोकार्यवर्य करुणामृत सारणी तु
 संविल्लतां कलयते हृदये प्ररूढां ॥ 28
- शिष्येषु वाग्भूषणभूषितेषु
 जगद्गुरो ते करुणाभिषेकात्।
 स कूरवम्शोत्तम दासनामा
 मान्यो गुरुणामभवन्महिम्ना ॥ 29
- रूपं पुराणमणिभिः श्रुतिवज्रदीप्तं
 पद्मापतेर्मुनिजनस्तदलञ्चकार।
 तत्र त्वया विरचितं तु मणिप्रवाल
 वाग्भूषणं हि नितरां भुवनार्य भाति ॥ 30
- कामं भवन्तु गुरवो विविधागमार्थं
 विज्ञानविश्वविदिताः विहितप्रबन्धाः।
 त्वत्सूक्तिमौक्तिकगणो यदलञ्चकार
 रङ्गाधिपश्रुतियुगं भुवनार्य किम् तैः ॥ 31
- श्रुतिनिकरगभीर काननान्तरं
 विहरण विश्रुत बुद्धिना त्वयैव।

प्रपदनसरणिर्विशोधिताऽभूत् भुवनगुरो भुवि लोकसाधनीया ॥	32
त्वयि विलसति रङ्गे शेषतल्पेन पुम्सा जगति गुरुवर श्रीदृष्टिपूराभिषिक्ते। कथमिव भुवनार्य त्वां विनाऽन्यं भजन्ते सति दिनकरबिम्बे के प्रदीपं वहन्ति ॥	33
अवनसवनकर्मण्यात्मलोकस्य रङ्गी भुवनगुरुवर त्वां कल्पयित्वा समर्थं। तदनु भुजगराजोत्तुङ्ग पर्यङ्कशायी रचयति सुखनिद्रां रघवाणां कुलेन्द्रः ॥	34
परपदनिलयोऽसौ पद्मया रङ्गनाथः पुलिनतटमवाप्य त्वां भुवम्चापयित्वा। चिरमभिलक्षितार्थं प्राप्य लोकार्यं मन्ये कलयति दरहासं फुल्लवक्रारविन्दः ॥	35
बहुविधदुरितौघे मज्जतां मानवानां द्वयमनुकरयुग्मं सम्प्रसार्याञ्जसा तान्। तटभुवमुपनीय प्रापिताशेषविद्यान् कलयसिभुवनार्य त्वं कृपाचोदितात्मा ॥	36
वक्रेन्दोर्भुवनार्यवर्य भवतो वाणी सुधाधोदोरणी जज्ञेऽष्टदशभेदपूर विहितत्राणात्मसस्या यतः। एषा सम्सृतिभूरभूत् फलवती तस्मान्नदीमातृका कृष्णाम्मोदविलोकिनी किल पुरा न प्राप वृद्धिं परां ॥	37

क्रोधः कापि पयोनिधौ निपतितः कामस्त्वनङ्गोऽभवत्
 दर्पः सर्प इव दृतं वनविले मग्नो न दृग्गो चरः।
 दम्भाहङ्कृतिलोभमत्सरभटाः कुत्रापि कोणे गताः
 जाते भूमितले विवेकमहिते लोकार्यवर्य त्वयि ॥ 38

दया मुदमुपागमत् दमशमक्षमा भूषिताः
 विरक्तिरपिशोभते विमलविद्ययाऽलङ्कृता।
 मुहुस्सुमतिसम्स्कृता लसति विष्णुभक्तिर्गुणाः
 विवेकजनकं जगद्गुरुमुपाश्रिता भान्त्यमी ॥ 39

जगद्गुरुवरानिशं चरणसम्भृता भूसुराः
 मुमुक्षुजनशेकरास्त्विति न चित्रमत्रावनौ ॥
 विविच्य चिदचित्प्रभूमस्तव कृपाञ्जनोध्यदृशा
 निवृत्तिपथगामिनी सपदि भामिनी काऽप्यभूत् ॥ 40

चतुर्वदनसुन्दरी तव मुखारविन्दं श्रिता
 रमापतिपदप्रिया लसति काऽपि भक्तिर्हृदि।
 विरक्तिरपि शोभते विदितनीलकण्ठाङ्गगा
 वधूविमुखम् आः कथं भुवनदेशिकत्वां जगुः ॥ 41

जगद्गुरुवर क्षितौ क्षपितकल्मषौघां कलां
 चतुर्थपुरुषार्थदामपि कलौ वितत्य त्वयि।
 कृतवतरणे पुनः कृतयुगक्रमः शोभते
 न कोऽपि भुवि दृष्यते नरकवर्तमगामी नरः ॥ 42

हृदन्तरतमः प्रभामनुभवन्ति भक्तिं परे
 प्रपत्तिमपि केचन प्रबलकर्मनिर्मूलिनीं।

- जगद्गुरुवर द्वयं भवतु सिद्धिदं साधनं
वयं तव पदाम्बुज स्मरणमेव मन्यामहे ॥ 43
- गुरुर्भवति देहिनां भुवन्देशिकस्यादरात्
अपाङ्गलवविप्रुषः परिपतन्ति यस्याङ्गके।
शुभानि किल तं भजन्त्यथ कला समुज्जृम्भते
भवन्ति नवसम्पदो भजति मोक्षलक्ष्मीः स्वयं ॥ 44
- शृणोमि यदि वैदिकान् मखविधीन् जगद्देशिक
प्रकृष्टजनसेवितान् अहह मे मनः कम्पते।
अहेतुकदयारसैरवति दीनजीवान् मुदा
रमापतिरिति त्वया रचितसूक्तिभिर्मोदते ॥ 45
- आचक्रवालमवनौ भुवनार्य सर्वे
शम्सन्ति मङ्गलगुणान् विबुधप्रियाम्सते।
तेषु त्वदीय करुणां प्रगुणां तु मन्ये
रक्शां यया कलयसे भवभीतजन्तोः ॥ 46
- सुकृतलवविहीनं शुद्धभावैर्विमुक्तं
दुरितशतनिकेतं दूरयातं दयायाः।
पुनरपि जनमेनं वीक्शसे रक्शितुं त्वं
भुवनगुरुरसीत्थं कोऽपि वात्सल्यसिन्धुः ॥ 47
- विमतकुमतिपीडा मानसे सम्प्ररूडा
दृढममुमिह जीवं कृन्तति क्रूरवृत्तया।
अमृतरससखीभिस्तां निवार्याशु दृग्भिः
विरचय विधिशक्तं श्रीजगद्देशिकेन्द्रः ॥ 48

श्रीमते रामानुजाय नमः

दोषा येन कृता मुरारिकरुणासारापगारोधकाः

शैलेन्द्राः शतशो वसन्ति न गुणस्याणोरणुर्दृश्यते।

लोकाचार्य जनम् तमेनमलसम् रक्षेद्भवाश्चेत् ततः

पद्माकान्तदयादयो वरगुणास्तस्मिन्स्तु तेभ्यो नमः ॥

49

यस्यासीत् कुलदैवतं रघुवरेणाराधितः श्रीसखः

कावेरिसरिदन्तरीपनगरी वासस्थली पुण्यभूः।

कृष्णो मान्यगुरुर्वरेण्यमहिमा वेदान्तविद्यानिधिः

भ्राता सौम्यवरः स्वयम्च भुवनाचार्योऽसि कस्ते समः ॥

50

कावेरीयुगलाम्बुपूर ललिते पुण्यन्तरीपेऽस्म्यहं

लोकार्यो ब्रज तद्विजेति वरदः प्रोवाच भक्ताय हि।

इत्येवं गुरुसूक्तिभिर्गुरुवर त्वां मन्यमानस्त्वहं

वन्दे वारणशैलशृङ्गनिलयं महैवतं श्रीसखं ॥

51

वेदान्तोक्तिविशोधितेषु च यतः कर्माद्युपायेषु मे

शक्तिर्न प्रगुणा निषिद्धकरणैर्मुह्यन्ति वागादयः।

श्रीवाणीरसजीवनं शमधनं रामानुजं मद्गुरुं

योगीन्द्रं भुवनार्यं वीक्ष्य विमलैर्मां पालयालोकनैः ॥

52

प्रणम्य चरणौ तव प्रणतदेहिनां कामदौ

इदं किमपि वाञ्छितं भुवनदेशिक प्रार्थये।

असारफणितिक्षमाचरणमद्य हित्वा मनः

प्रयातु पदवीं शुभां वचनभूषणालङ्कृतां ॥

53

इत्थं जगद्गुरुवरप्रवणेन सर्वं

तन्नस्वतन्त्र कवितार्किकसिंहनाम्ना।

श्रीः

लोकाचार्य पञ्चाशत्

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीवेङ्कटेशकविना कलितां स्तुतिं ये

स्निग्धाः पठन्ति भुवि यान्ति परां श्रियं ते ॥

54

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।

श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥